

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
w Gminie Bobolice na lata 2022-2025

Załącznik
do Uchwały Nr XXXVIII/331/22
Rady Miejskiej w Bobolicach
z dnia 21 marca 2022 r.

GMINNY
PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W GMINIE BOBOLICE
NA LATA 2022-2025

Spis treści

I. WPROWADZENIE I DIAGNOZA PROBLEMU	3
1. Wprowadzenie	3
2. Podstawa prawna działań związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów uzależnień	3
3. Diagnoza	3
II. POSTANOWIENIA OGÓLNE.....	11
1. Realizator programu	11
2. Czas realizacji programu lata	11
3. Odbiorcy programu	11
4. Cele programu	12
5. Partnerzy samorządu gminy w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom	12
III. ZADANIA W ZAKRESIE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ ORAZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ OSÓB UZALEŻNIONYCH	12
IV. SPOSÓB POZYSKIWANIA REALIZATORÓW PROGRAMU	14
V. POSTANOWIENIA KOŃCOWE	15
1. Spodziewane efekty realizacji programu	15
2. Źródła finansowania programu	15
3. Sposób kontroli realizacji programu:	15
4. Monitorowanie przebiegu programu, ocena wyników	16
5. Ustalenie zasad funkcjonowania kontroli lokalnego rynku alkoholowego	16
6. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	16

I. Wprowadzenie i diagnoza problemu

1. Wprowadzenie

W naszym życiu pojawiają się wciąż nowe możliwości, wyzwania, sukcesy, radości, ale również niepokoje, niepowodzenia i zagrożenia, z którymi często nie potrafimy sobie poradzić. Zdobywając doświadczenie życiowe, tworzymy własne schematy myślowe i tendencje zachowań. Korzystamy z nich, gdy musimy sobie radzić w trudnych sytuacjach, często robimy to niewłaściwie np. sięgając po alkohol, narkotyki, uciekamy w patologiczny hazard i itp. uzależnienia.

Nawet, jeśli zjawisko uzależnień nie dotyka nas ono bezpośrednio, to na co dzień stykamy się z nim w szkole, w pracy, na ulicy. Dotyka przede wszystkim najmłodszych, którym zamyka drogi do prawidłowego, pełnego i zdrowego rozwoju, a co za tym idzie zmniejsza nadzieje na zdrowe społeczeństwo w przyszłości.

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest zapobieganie uzależnieniom od alkoholu, narkotyków i uzależnieniom od zachowań poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy (w szczególności dzieci i młodzieży) na temat szkodliwości ich stosowania, a także ograniczenie szkód zdrowotnych, społecznych i zaburzeń życia rodzinnego. Program jest podstawowym dokumentem, który określa zakres i formę realizacji działań w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom na terenie Gminy Bobolice.

Program ma charakter dokumentu wieloletniego.

2. Podstawa prawna działań związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów uzależnień

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Akty te stanowią, iż zadania dotyczące przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii realizują organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie określonym w ustawach

Program uwzględnia założenia i priorytety zawarte w Narodowym Programie Zdrowia i stanowi część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bobolice.

3. Diagnoza

Na terenie Gminy Bobolice w drugiej połowie sierpnia 2020 roku Pracownia Badań Rynkowych i Społecznych "GRYFEKS" przeprowadziła diagnozę, której głównym celem było ustalenie problemów i zagrożeń społecznych, jakie mają miejsce w środowisku lokalnym, by jeszcze skuteczniej prowadzić działania profilaktyczne. Opracowanie analizy ewaluacji problemów społecznych w środowisku młodzieży oraz osób dorosłych w mieście i w gminie Bobolice jest pokłosiem analizy materiału badawczego zgromadzonego w procesie diagnozowania środowiska młodzieży szkolnej (w przeważającej większości klasy szóste i wyżej bobolickich szkół podstawowych i młodzieży szkół średnich) oraz wyselekcjonowanej grupy pełnoletnich mieszkańców miasta i gminy Bobolice.

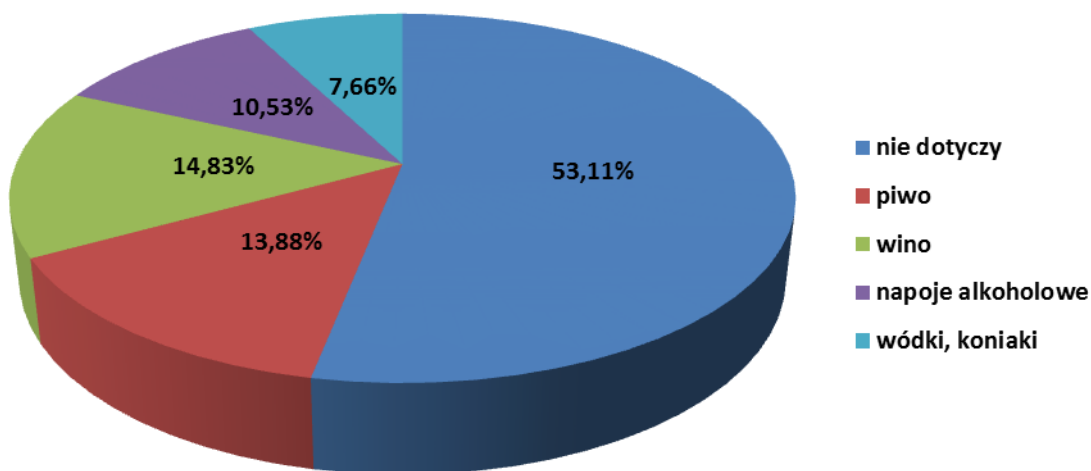
Z racji szczególnych warunków oraz związanych z tym utrudnień, badanie przeprowadzone było metodą obserwacji uczestniczącej oraz indywidualnego wywiadu swobodnego z zachowaniem rygorów i wymogów sanitarnych związanych z COVID 19 (m.in. z zachowaniem tzw. dystansu społecznego), rejestrowanego na arkuszach wywiadu, realizowanego w zaplanowanym porządku w środowisku dzieci i młodzieży, mieszkańców

stałych miasta i gminy Bobolice (250 respondentów). Osobną próbę badawczą stanowili pełnoletni mieszkańcy miasta i gminy Bobolice (200 respondentów). Badanie zrealizowano metodą swobodnych wywiadów, dla których bazą wyjściową był materiał badawczy zgromadzony w sierpniu 2020 roku oraz w trakcie badań poprzednich, po 20 września 2018 r w środowisku bobolickiej młodzieży.

Wnioski:

* Jedynie 33,1% (w 2018 roku było to mniej niż połowa - 47,2%) badanych uczniów w Bobolicach i w gminie Bobolice zadeklarowało, że w okresie ostatnich kilkunastu miesięcy nie sięgało po jakikolwiek alkohol lub uchyliło się od jednoznacznej odpowiedzi na ten temat. Co więcej, tylko 32,1% osób dorosłych (wszyscy oni są rodzicami pijących dzieci) jest w mniejszym lub większym stopniu świadomy tego, że młodzież a nawet dzieci sięgają po alkohol. Kolejne 16,4% badanych dorosłych tylko ma nadzieję, że jest inaczej. Tak czy inaczej rozbieżność pomiędzy stanem deklarowanym przez młodzież a przeświadczeniem rodziców jest duża.

Po jaki alkohol sięga młodzież, a nawet dzieci?

wykres nr 1.

Źródło: Pracownia Badań Rynkowych i Społecznych 'GRYFEKS'

* W grupie sięgających po alkohol prym wiodą uczniowie siódmych i ósmych klas szkoły podstawowej (60%) oraz powoli zbliżający się do pełnoletności uczniowie szkół średnich (50%) w Bobolicach i w innych miastach (najczęściej w Szczecinku oraz w Koszalinie). Były to oczywiście różne alkohole i nie wszyscy sięgali np. wódkę czy koniaki. Po najmocniejsze alkohole wyraźnie częściej sięgali badani chłopcy ze szkół ponadpodstawowych. Przy uwzględnieniu uwarunkowań problem ten w porównaniu do 2018 roku pozostaje na tym samym poziomie. A zatem wcześniej (w 2018 roku – przyp.) to dziewczęta sięgały po alkohol w wyraźnie mniejszym odsetku.

* Problem ten w podobny sposób postrzegają wszyscy badani rodzice (28% przed 35 rokiem życia oraz 26,9% rodziców po 35 roku życia).

* Piwo jest nadal niejako bliższe (w kręgu zainteresowań) najmłodszych respondentów, zaś wódki (te najgorszego gatunku, wszak to one „królują” nie tylko na półkach wielu wiejskich sklepów) są dużo częściej „w użyciu” przez uczniów powoli zbliżających się do pełnoletności,

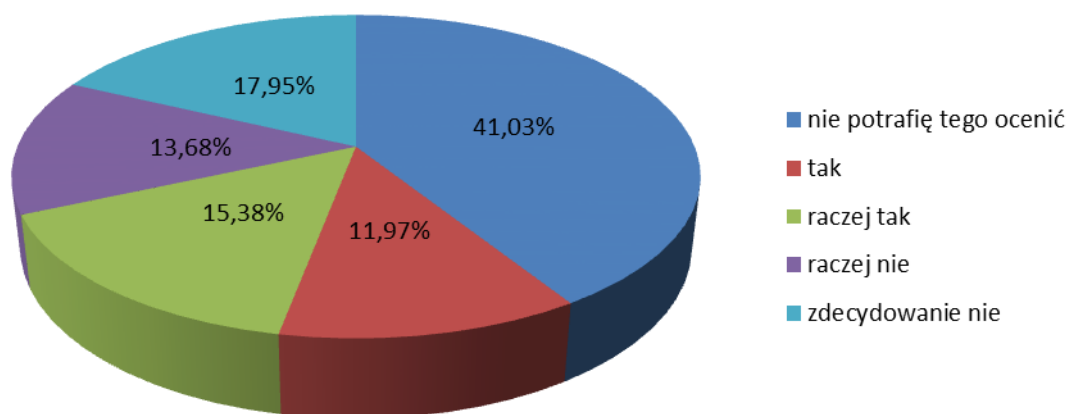
uczących się jeszcze w szkołach w większych aglomeracjach.

* Bardzo wiele wskazuje na to, iż nie predyspozycje indywidualne lecz czynniki zewnętrzne powodują w pierwszej fazie zainteresowanie się młodzieży alkoholem.

* Po alkohol sięgali w samych Bobolicach dzieci rodziców nie tylko nieco lepiej sytuowanych (przedsiębiorcy, pracownicy umysłowi czy robotnicy), a więc te, które mają teoretycznie korzystniejsze możliwości finansowe ale także - tych teoretycznie i praktycznie uboższych – dzieci z rodzin bezrobotnych. I to właśnie osoby bezrobotne częściej niż inne dopuszczają do siebie myśl (a może po części zbudowane jest to na posiadanej wiedzy i własnej tolerancji), że młodzież a w tej liczbie ich dzieci sięgają w ostatnim okresie po alkohol. Wnioskować tak można ponieważ 38% osób które twierdzą, że ich dzieci (i młodzież) chętnie rozmawia z nimi i zwierza się rodzicom ze swoich problemów w minionym roku na pewno piło jakiś alkohol. Tak samo często (38,8%) przyznają to rodzice, którzy mają wrażenie względnie dobrych relacji z dziećmi. Rodzi się więc pytanie; Na ile silny wpływ mają rodzice na swoje dzieci w kwestii spożywania przez nie alkoholu. A może jest to po części deklaracja niemocy z jednej strony i z konieczności przyzwolenia z drugiej?

* Tak samo często bobolicka młodzież szkolna pija wino. W 2020 roku do picia tego rodzaju alkoholu (choćby tylko jeden raz) przyznało się wprost 14,8% badanych. Warto jednak przypomnieć, że dwa lat temu (w 2018 roku), kiedy o to zapytaliśmy ówczesnych uczniów bobolickich szkół (podstawowe i średnie na terenie miasta) tylko nieco więcej niż połowa uczniów (53,7% badanych uczniów) oświadczyło, że wino pili w minionym roku co najwyżej jeden raz (blisko co czwarty badany) lub wcale tego nie czynili. Co szósty (17,4%) czynił wówczas to jednak nader często.

Czy P. dziecko lub znajomych w Pani/Pana ocenie chociaż raz w minionym roku sięgnęło po alkohol

wykres nr 2

Źródło: Pracownia Badań Rynkowych i Społecznych 'GRYFEKS'

* Kolejny raz młodzi respondenci ujawnili w trakcie badania, że na poziom ich inklinacji do wina oraz wódki ma często wpływ stosunek ich rodziców do alkoholu. Blisko co trzeci rodzic ma tego świadomość.

* Tym razem (w 2020 roku) niestety ilość wypijanego alkoholu o procentowo wyższej zawartości czystego spirytusu w napoju oraz częstotliwość wzmaga się wraz z wiekiem (poziomem klasy). Najwyraźniej problem ten nadal (od 2018 roku a nawet wcześniej) utrzymuje

się na podobnym poziomie. To kolejny raz sugeruje konieczność dokonania pogłębionej analizy w tym środowisku oraz w otoczeniu około szkolnym (szczególnie w grupie rodziców). Na to oczywiście nakłada się kompilacja wielu opinii oraz kwestie postrzegania zasadności tworzenia ponownie wydłużonych podstawówek, a więc gromadzenia problemów dojrzewania emocjonalnego i fizycznego, w tym okresie w jednym organizmie szkolnym, przy uwzględnieniu specyficznych uwarunkowań środowiskowych

* Nadal też (licząc od momentu pomiaru w 2018 roku) dużo osób pijących z różną częstotliwością jakieś alkohole dostrzega i przyznaje, że w ich bezpośrednim otoczeniu (w szkołach i w środowisku) realizowane jest wystarczająco dużo programów profilaktycznych. Można więc wysnuć wniosek, że w ich przypadku są owe programy nadal po prostu nieskuteczne, co w najmniejszym stopniu zależy od realizujących te przedsięwzięcia. Do tego należy dodać uwagę, że w grupie pijących wręcz regularnie alkohol największy odsetek stanowią młodzi ludzie, którzy nie potrafią z różnych przyczyn i powodów zwierzać się ze swoich kłopotów rodzicom. Na próżno jednak czynić wyrzuty i snuć domniemania, iż brak z różnych względów zaufania do rodziców jest jedynym czynnikiem sprawczym skali alkoholizowania się młodzieży. Nie zmienia to jednak postaci rzeczy, że niepoprawne relacje dzieci i rodziców pozostają w ścisłym i szczególnym związku przyczynowo – skutkowym ze wzrostową tendencją sięgania po alkohol by się towarzysko dowartościować. Jedną z form owego dowartościowania się jest usilna potrzeba akceptacji w grupie rówieśników, na którą wskazuje częściej niż co czwarty badany (26,8% próby) młody człowiek. Szczególnie dotyczy to 37,5% dzieci robotników oraz rolników. To rodzi kolejne pytania, ale też wskazuje na pewien bardzo ciekawy proces. Oto dzieci rodzin o minimalnym poziomie stabilizacji finansowej w rodzinach chcą bardziej niż inne być docenione przez rówieśników gdyż brakuje im m.in. bliskości emocjonalnej z rodzicami.

* Problem akceptacji rówieśniczej w powiązaniu z alkoholem z jednakowym nasileniem ujawniany jest np. na poziomie VI klasy szkoły podstawowej jak i starszych dzieci. W drugiej klasie szkoły ponadpodstawowej dominującym (spośród deklarowanych przyczyn) imperatywem sięgania po alkohol (27,3% badanych na obszarze miasta i gminy Bobolice) jest przekonanie o domniemanym (a może niestety rzeczywistym!) wpływie alkoholu na cementowanie „towarzystwa”, co tak bardzo od dziesięcioleci jest powszechne w naszej, polskiej kulturze „masowej”. Ten sposób postrzegania alkoholu jest odwzorowaniem poglądów rodziców.

Czy P. dziecko lub dzieci znajomych w Pana/Pani ocenie chociaż raz w mininym roku sięgnęło po alkohol?

		Do jakich rodzin się P. sami zaliczacie?			
		nie potrafię ocenić	dominująca	bez wyróżnień	wykluczona
Czy P. dziecko lub dzieci znajomych w Pana/Pani ocenie chociaż raz w mininym roku sięgnęło po alkohol?	nie potrafię tego ocenić	12 41,4%	3 21,4%	15 45,5%	18 43,9%
	TAK	4 13,8%		1 3,0%	9 22,0%
	raczej Tak	9 31,0%	1 7,1%	5 15,2%	3 7,3%
	raczej Nie	1 3,4%	4 28,6%	7 21,2%	4 9,8%
	zdecydowanie Nie	3 10,3%	6 42,9%	5 15,2%	7 17,1%
	Razem	29 100,0%	14 100,0%	33 100,0%	41 100,0%

tabela nr 1.

Źródło: Pracownia Badań Rynkowych i Społecznych 'GRYFEKS'

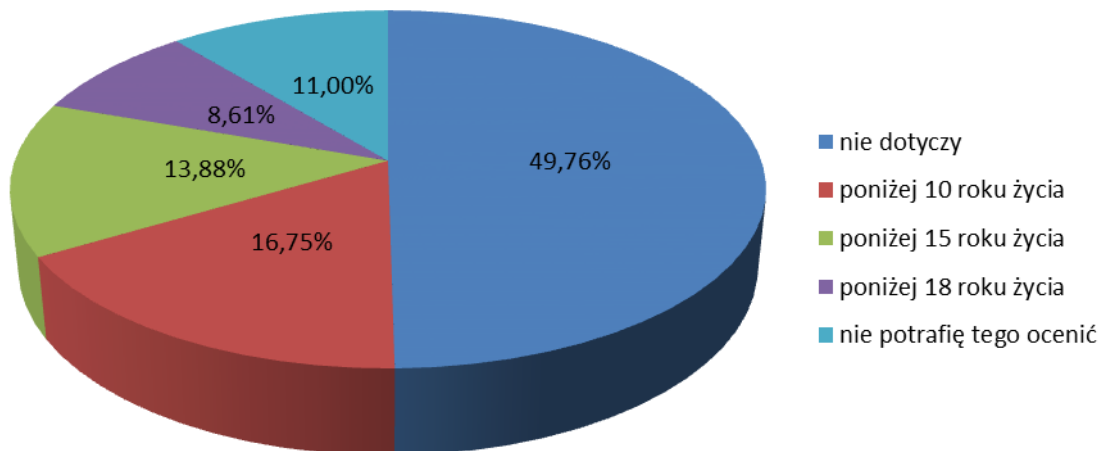
* Jak bardzo zależy to od rodziców i całego świata dorosłych wskazuje też kompilacja zależności ujawniona w zestawieniu odpowiedzi młodzieży o przyczyny sięgania po alkohol i postrzeganie pozycji rodziny respondentów. Oto potrzebę akceptacji poprzez piwo, wino lub

wódkę przejawiają najczęściej dzieci z rodzin wykluczonych. Na ile są to trafne spostrzeżenia młodzieży wykazuje zestawienie odpowiedzi rodziców w tym względzie. Więcej niż co czwarty rodzic (29,3%) z rodzin zaliczających siebie do wykluczonych oraz blisko co piąty (18,2%) z rodzin bez wyróżnień podziela ten pogląd twierdząc, że ich dziecko mniej lub bardziej oficjalnie w minionym roku sięgnęło po alkohol.

* Młodzi respondenci (stali mieszkańcy obszaru Bobolic i gminy Bobolice) nadal deklarują łatwość dostępu do alkoholu. Aż 44,5% badanych twierdzi, że mogą (oni lub ich koledzy, koleżanki), najczęściej tanie alkohole, nabyć niektórych w sklepach wiejskich ale także w mieście Bobolicach. Zwłaszcza na obrzeżach miasta lub w dyskontach sieciowych. Chodzi oczywiście o kwestie zysku, duża gwarancja bezpieczeństwa relacji kupujący – sprzedawca, swoista presja środowiska (!) lub po prostu domniemana anonimowość. Na to wszystko nakłada się oczywiście skrajna nieodpowiedzialność sprzedawców i wyższość woli zysków nad strachem przed ujawnieniem przestępstwa. Prześledziliśmy ten problem w kilku miejscowościach metodą obserwacji uczestniczącej i niestety w dużej mierze zostało to zweryfikowane pozytywnie.

* O dostępności alkoholu dla dzieci mówią także sami rodzice. Aż 57,3% z mniejszym lub większym zażenowaniem przyznaje, iż dzieci i nieletnia młodzież taki dostęp (poczęstunek, samodzielny zakup w sklepie lub zakup przez dorosłego itp.) ma nad wyraz łatwy. Dodają oczywiście, że w wielu przypadkach to nie dotyczy ich dziecka. Ale to tylko asekuracja i niekiedy pobożne życzenia. Oczywiście część tych dorosłych respondentów nie jest rodzicami dzieci uczących się (pobierających naukę) w bobolickich szkołach, a zatem ich opinia jest tym bardziej cenna bo obiektywna.

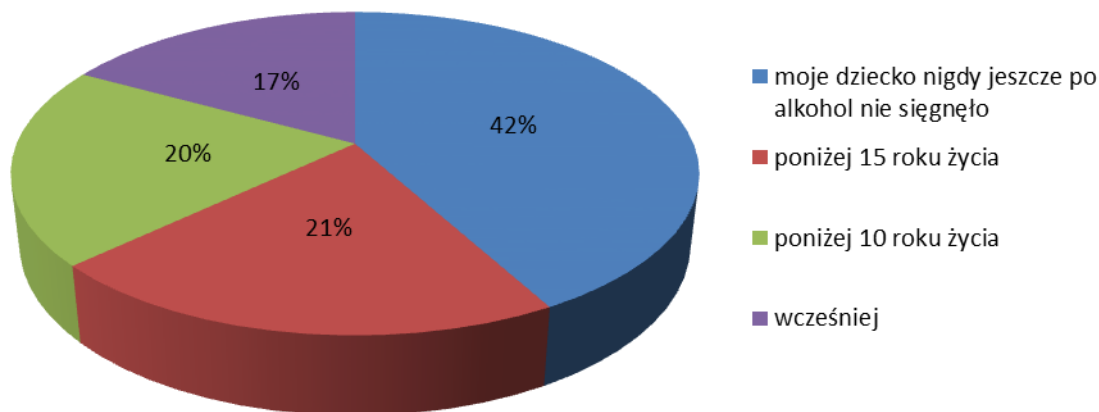
Czas inicjacji alkoholowej młodzieży

wykres nr 3

Źródło: Pracownia Badań Rynkowych i Społecznych 'GRYFEKS'

Kiedy wg Waszej wiedzy P. dziecko (lub znany P. młody człowiek) po raz pierwszy sięgnęło po alkohol?

wykres nr 4

Źródło: Pracownia Badań Rynkowych i Społecznych 'GRYFEKS'

* Im młodszy respondent tym swobodniej i szczerzej o tym mówi, a to oznacza, iż nawet dzieci nie mają poważniejszego problemu by nabyć alkohol. Niestety często także dla siebie, skoro 35 młodych respondentów przyznało, że po alkohol sięgnęło po raz pierwszy już poniżej 10 roku, a kolejne 32 osoby uczyniło to poniżej 15 roku życia.

* Więcej niż co trzeci dzieciak (37,2%) z tzw. rodzin normalnych w Bobolicach lub w gminie przyznał, iż po alkohol sięgnął już kilka lat temu (poniżej 10 roku życia), przy czym byli to często respondenci z rodzin, które utrzymuje przede wszystkim matka. Dla rodziców nie jest to w zasadzie tajemnica gdyż co piąty dorosły respondent wie lub się domyśla, że jego dziecko lub dziecko sąsiada swoją inicjację alkoholową przeszło już w bardzo młodym wieku (poniżej 10 roku życia). Kolejne 17% czas inicjacji alkoholowej dziecka lokuje poniżej 15 roku życia (a więc w trzeciej klasie gimnazjum lub tylko nieco wcześniej). Mniej niż połowa 41,9% dorosłych respondentów w mieście i w gminie Bobolice wie lub ma nadzieję, że jego dziecko lub znajome jeszcze nie przeszło inicjacji alkoholowej.

* Podobnie jak w roku 2018, także w 2020 roku problem dystrybucji i zażywania narkotyków oraz specyfików halucynogennych przez młodzież podstawówek i starszą w Bobolicach oraz w gminie Bobolice niestety nie jest wydumany. Jak wynika z naszego kolejnego badania, narkotyki są w sposób zauważalny obecne w środowisku młodzieży uczącej się w badanych szkołach oraz szerzej w środowisku. Oczywiście przy założeniu, iż tzw. dopalacze włączymy jako środki narkotyczne, co niekiedy nadal bywa rozróżniane.

* Tylko niewiele mniej niż połowa badanych uczniów (47,8%) oświadczyła, że w okresie minionym kilkunastu miesięcy nikt jemu (jej) nie proponował żadnego narkotyku lub innego środka psychoaktywnego (np. dopalacze lub leki bez zalecenia lekarza). Jest to niestety spadek w porównaniu do roku 2018, kiedy to wolnych od takich propozycji było 59,8% badanych młodych mieszkańców Bobolic i gminy Bobolice.

* Rodzice badanych uczniów tylko w 20,5% z mniejszym lub większym dystansem do problemu nie wyklucza, że jego (jej) dziecko otrzymało jakieś propozycje narkotykowe czy „dopalaczowe”. W tej grupie jedna trzecia skłania się jednak ku stwierdzeniu, że możliwe były takie propozycje z uwagi na okoliczności, modę i uwarunkowania. Warto jednak zauważyć pewną, jakże niebezpieczną prawidłowość. Otóż rodzice bardziej przejmują się ewentualnymi

propozycjami adresowanymi do ich dzieci, kiedy chodzi o znane im narkotyki niż wówczas kiedy dzieciom zaproponowano by tzw. dopalacze. Jednak zapytani o to czy mają świadomość zawartości oraz szkodliwości owych „dopalaczy”, stwierdzali najczęściej np.; ...”Pewnie nie są one aż tak niebezpieczne, skoro długo sprzedawane były (a może nadal są?) legalnie”...

* Zatem zadaliśmy młodzieży oraz rodzicom pytanie o to czy za każdym razem wiedzą co jest w składzie specyfiku nazywanego dopalaczem oraz czy potrafią przewidzieć reakcję organizmu na ten środek psychoaktywny?

* Dopiero tak zadane pytanie ujawnia kompletny brak wiedzy na ten temat zarówno młodzieży jak i dorosłych (często rodziców). Ale prawdą też jest, że tej wiedzy nikt poza „producentem” nie jest w stanie posiadać, a i to nie zawsze jest stałe. W tym tkwi największe i bezpośrednie niebezpieczeństwo dla „klientów” oraz – szerzej – dla społeczeństwa.

Czy zawsze orientuje się Pan/Pani (orientujesz się) w kwestii składu dopalaczy i reakcji organizmu na dopalacze?

	Ilość wskazań w środowisku młodzieży	To stanowi % badanej próby	Ilość wskazań w środowisku dorosłych	To stanowi % badanej próby
Tak, orientuję się bardzo dobrze	19	7,6%	2	1%
Niekiedy się orientuję	12	4,8%	4	2%
Trudno to określić	47	18,8%	21	10,5%
Rzadko wiem co to jest i jakie będą reakcje	24	9,6%	7	3,5%
Nigdy nawet nie próbuję zgadnąć	148	59,2%	166	83%
RAZEM	250	100%	200	100%

tabela nr 2.

Źródło: Pracownia Badań Rynkowych i Społecznych 'GRYFEKS'

* Dla równowagi, co czwarty (25,3%) z naszych młodych respondentów nie potrafiło do końca ukryć, że nad wyraz często nagabywane były czy to przez kolegów czy też przez najbliższe im osoby po narkotyk lub dopalacz sięgnąć. W 2018 roku było takich badanych 19,2%.

* Pozostałe tendencje i mechanizmy w zasadzie niewiele się zmieniły lub nadal pozostają takie same. Propozycje narkotykowe nadal kierowane są przede wszystkim do młodzieży w najstarszych klasach podstawówek lub młodzieży nieco starszej (ale nadal niepełnoletniej!). Niejako oczywiste jest, iż najczęściej propozycje te składane są w Bobolicach (nieco łatwiejszy dostęp do adresatów) oraz poza (z uwagi na nieco większą anonimowość w środowisku z uwagi na wyższą mobilność młodzieży, która częściej sama udaje się np. do Szczecinka czy Koszalina).

* Ciekawostką (w sensie pozytywnym) jest to, że propozycje składane były zazwyczaj dzieciom, które – wg. wiedzy proponujących - mają lub mogą mieć problemy np. egzystencjalne, gdyż ich rodzice nie pracują lub pracuje tylko jedno z rodziców. A zatem propozycje te bardzo często były „do niezrealizowania” (cytat w wersji oryginalnej z rozmowy z jednym z respondentów w Drzewianach).

* Brak propozycji narkotykowych nie oznacza oczywiście tego, że młodzież (np. ta, której pracują oboje rodzice) jest od narkotyków (w tej grupie od dopalaczy) całkowicie wolna, wszak tylko nieco ponad połowa spośród nich (53,6% badanych) w minionym roku lub nigdy wcześniej nie brała narkotyków. Ci z kolei, którzy przyznali się do sięgania po narkotyki pobierają naukę w szkołach w Bobolicach oraz w większych miastach regionu (bo przypomnę, że badaniu podlegała nie tylko młodzież ucząca się w szkołach miasta i gminy Bobolice), z czego tylko kilkoro (troje) w szóstej klasie szkół podstawowych.

* O sięganiu przez dzieci i młodzież po narkotyki (w tym dopalacze) lub inne środki

psychoaktywne rodzice praktycznie nic nie wiedzą lub po prostu nie chcą wiedzieć. Tylko 6% badanych w trybie przypuszczającym mówi o narkotyzowaniu się ich dzieci. Pięcioro z tych dzieci jest uczniami szkół podstawowych a jeden jest uczniem Liceum w Bobolicach (to zdecydowanie niewiarygodne wyznania). Kolejne 18 osób (to stanowi 15,4% badanej próby dorosłych) możliwość sięgania przez jego (jej) dziecko po dopalacze i/lub inne środki narkotyczne sięgało raczej wyklucza, ale czyni to bez pewności i bardziej życzeniowo. To bardzo skromna i pewnie nieprawdziwa wiedza.

* W grupie sięgających po narkotyki (42,1% badanej próby) najpopularniejsze były (są?) leki zażywane bez wskazań lekarza oraz marihuana (odpowiednio 12,9% i 12% badanej próby). Pozostałe „specyfiki” cieszą się o wiele mniejszym uznaniem. Rodzice dla odmiany tylko w kilku przypadkach mówią o marihuanie tak jakby innych narkotyków nie znali lub nawet o nich nie słyszeli.

* Nie zmieniły się zasadniczo także mechanizmy i tendencje w kwestii miejsc zażywania przez młodzież narkotyków i środków psychoaktywnych. Nadal najlepszym miejscem do tego jest dom rodzinny, nadal to dziewczęta częściej niż chłopcy sięgają po narkotyki w klubach, pubach i/lub w innych lokalach gastronomicznych (mowa oczywiście o nieco starszej „dzieciarni”). Warto w tym miejscu zauważyć, że są to dziewczęta z nieco uboższych niż inne rodziny. Dziewczęta te mają także kiepski kontakt ze swoimi rodzicami. Pomimo tego nadal szukają autorytetów wśród rodziców i w kościele. To wręcz każe powiązać owe przesłanki z problemem galerianek. Chłopcy nadal „wyluzowują się” przy pomocy narkotyków (najczęściej jednak - dopalaczy) w trakcie wycieczek lub biwaków, a sięganie po narkotyki ułatwia lub utrudnia zasobność portfela i aktywność zawodowa rodziców.

* Zapewne dzięki akcjom prewencyjnym i profilaktycznym szkoły w Bobolicach i w gminie Bobolice (w tym ujęciu mowa o uczniach tych szkół) są jednak mimo wszystko w dużym stopniu wolne od narkotyków. Mimo to uczniowie są nadal narażeni na pozaszkolne propozycje i namowy kolegów oraz dealerów by sięgnąć po narkotyk.

* Mówiąc o narkotykach oraz o alkoholu bardzo blisko jest już do problemu uzależnień oraz o ich skutkach dla środowiska, w którym dorasta i kształtuje się młodzież, tj. o skutkach dla rodziny. Aż (a może tylko!) 68,4% badanych młodych respondentów twierdzi, iż uzależnienia rodziców mogą (i tak się dzieje) wpłynąć destrukcyjnie na rodzinę, na jej wewnętrzne relacje i kondycję pod każdym względem. To dziewczęta zdają się nieco lepiej to dostrzegać i rozumieć. Niepokoić musi natomiast fakt, że więcej niż co dziesiąty/dziesiąta w grupie badanych (12,9%) takiego wpływu nie dostrzega. Co gorsza w tej podgrupie 2/3 stanowią dziewczęta, co jest przejawem daleko posuniętego procesu patologii wielu rodzin. Są to bowiem w przewadze rodziny postrzegane przez młodzież już jako wykluczone lub przeciętne, takie bez wyróżnień.

* Niepokoić musi fakt, że tylko 63,7% badanych młodych respondentów dostrzega zależność zagrożenia relacji rodzinnych i życiowych szans dla siebie w związku z sięganiem przez młodzież po alkohol i narkotyki. Taka postawa wobec uzależnień jest w istocie pozytywnym akcentem i na dłuższą metę szansą na uniknięcie poważnych problemów i dysfunkcji w przyszłości tej młodzieży. Zdecydowanie bardziej niepokoić musi postawa 17,2% młodzieży, która twierdzi, iż alkohol i narkotyki pozwalają jej istnieć w towarzystwie rówieśników, a samo sięganie po używki lub nawet uzależnienie ich od alkoholu i/lub narkotyków niczym im nie grozi (7,7%). To z tą grupą może być już w najbliższej perspektywie najpoważniejszy problem społeczny w wymiarze lokalnym i regionalnym. Pomimo faktu, że są to w większości najmłodsi respondenci (już szósta klasa SP oraz tylko nieco starsi).

* Multimedialne wsparcie procesu edukacji dzieci i młodzieży jest bardzo ważną miarą nowoczesności tego procesu. Jednak korzystanie z komputera może nieść za sobą także zagrożenia dla rozwoju dziecka i dla realizacji zdań wychowawczych. Gdyby bowiem komputer służył tylko celom poznawczym i edukacyjnym było by to ze wszech miar korzystne. Jednak w dobie swobody umieszczania w internecie różnorodnych, często nieprawdziwych, a nawet fałszywych informacji, umieszczanie gotowych tekstów opracowań i infantylnych niekiedy

streszczeń szkolnych lektur czy gier komputerowych przesycanych agresją i negatywnymi treściami oraz przekazami proces wychowawczy może na długie lata pograżyć. Chodzi także o zdrowie somatyczne i psychiczne dzieci oraz młodzieży. Jeżeli przyjąć wg wskazań badanych, że co piąty uczeń przed komputerem spędza codziennie po kilka godzin (20,6% więcej niż dwie godziny) to powinien włączyć się nam dzwonek alarmowy. Kolejne 26,8% oświadczyło, że nie ma w domu komputera, co jednak nie jest równoznaczne z tym, że przy ekranie komputera nie spędzają dużo czasu, pomimo tego, że odbywa się to w domu kolegów czy koleżanek.

* Tylko 47,9% badanych rodziców przyznaje, że w mniejszym lub większym zakresie ma świadomość uzależnienia ich dzieci od komputerów, w tej liczbie uzależnienia od gier komputerowych i tego skutki w procesie codziennego funkcjonowania oraz rozwoju psychicznego. Co trzeci (33,3%) badany rodzic jednak przyznaje, że nie ma pojęcia o problemach i ewentualnego uzależnieniu swojego dziecka od gier komputerowych.

* Zapewne odbywa się to bez nadzoru rodziców, gdyż najwięcej czasu przed komputerem spędzają dzieci gorzej wykształconych i gorzej ulokowanych w społecznej i zawodowej hierarchii rodziców (np. bezrobotni, renciści itp.) pomimo tego, że to właśnie ci rodzice mają najwięcej czasu by nad tym mieć pieczę.

* Wprawdzie co piąty badany uczeń (40,2%), że wręcz pochłaniają go (ją) przede wszystkim gry komputerowe, to jednak aż 64,8% wszystkich badanych przyznało, że w mniejszym lub poważniejszym zakresie pasjonuje się grami komputerowymi, gdyż taka jest presja rówieśnicza. Zwłaszcza wśród chłopców. Co więcej najpopularniejszymi grami są nie te strategiczne i rozwijające intelektualnie lecz te drastyczne, nierealistyczne (np. siedem żyw wojownika) i przepełnione negatywnymi treściami (łatwość zabijania, budujące niepożądane emocje i napięcia itp.). Wobec gier tego typu otaczający dziecko czy młodzież świat staje się wrogi, a podświadomie wirtualny bohater owych gier staje się w jakimś sensie towarzyszem życiowym dziecka, a nawet wzorcem.

* Także i tym razem problem jawi się drastycznie, gdyż rodzice (nawet ci teoretycznie najlepiej do tego przygotowani) już dzisiaj nie potrafią nad tym w znakomitej części przypadków zapanować.

To jednocześnie wskazuje obszary, na których terapeuci i wychowawcy powinni możliwie szybko zwrócić baczną uwagę.

II. Postanowienia ogólne

1. Realizator programu

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Bobolicach

2. Czas realizacji programu

lata 2022 – 2025

3. Odbiorcy programu

- dzieci i młodzież, rodzice,
- osoby mające czynny kontakt z alkoholem, narkotykami i innymi substancjami psychoaktywnymi oraz osoby uzależnione od zachowań,
- osoby współuzależnione,
- przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi (pedagodzy, psycholodzy, nauczyciele, pracownicy ośrodka pomocy społecznej, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, policjanci, pracownicy służby zdrowia, duchowni, itp),
- przedstawiciele władz lokalnych,
- społeczność lokalna.

4. Cele programu

Nadrzędnym celem programu jest zapobieganie powstaniu nowych problemów uzależnień, zmniejszenie tych, które aktualnie występują oraz zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami. Cele strategiczne w tym zakresie to:

- doskonalenie funkcjonowania systemu pomocy osobom uzależnionym i rodzinom, w których występuje problemy uzależnień oraz problem przemocy w rodzinie,
- zwiększenie efektywności działań profilaktycznych i interwencyjnych wśród dzieci i młodzieży szkolnej,
- rozwijanie współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami działającymi w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy,
- podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, narkotyków, innych środków psychoaktywnych oraz problemów wynikających z uzależnień behawioralnych i możliwości zapobiegania zjawisku,
- zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym,
- promowanie postaw społecznych ważnych dla profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień,
- doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę uzależnień i przemocy poprzez organizację szkoleń, wymianę doświadczeń, zwiększenie ilości kompetentnych realizatorów programów profilaktycznych.

5. Partnerzy samorządu gminy w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom

Realizacja wspólnych działań zwiększa szanse na efektywność i bardziej skuteczne rozwiązanie problemów. Partnerzy gminy:

- Placówki oświatowe,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bobolicach,
- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobolicach,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Bobolicach,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna,
- Policja,
- Straż Miejska w Bobolicach,
- Sołtysi,
- Organizacje pozarządowe,
- Kościoły i inne związki wyznaniowe,
- Inne podmioty działające w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

III. Zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz integracji społecznej osób uzależnionych

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem			
L.p.	Rodzaj zadania	Partnerzy w realizacji zadania	Dysponenci środków finansowych
1.	Opłaty za badania i wydawanie opinii przez biegłych w celu ustalenia stopnia uzależnienia i rodzaju proponowanego leczenia oraz pozostałe koszty związane z egzekucją opłat	GKRPA, MGOPS	MGOPS

2.	Opłata sądowa od wniesionego wniosku	GKRPA, MGOPS	MGOPS
3.	Ochrona i promocja zdrowego stylu życia	Organizacje pozarządowe	UM
4.	Program pracy z osobami uzależnionymi od alkoholu	Organizacje pozarządowe	UM
5.	Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	Organizacje pozarządowe	UM
2. Udzielenie rodzinom, w których występują problemy uzależnień, pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie			
1.	Punkt Informacyjno-Konsultacyjny	MGOPS	MGOPS
2.	Programy przeciwdziałania przemocy, w tym prowadzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy domowej	Organizacje pozarządowe	UM
3.	Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej	MGOPS	MGOPS
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych			
1.	Wypoczynek letni i zimowy połączony z programem profilaktycznym i psychoedukacyjnym dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	MGOK, MGBP, MGOPS, Organizacje pozarządowe	MGOPS
2.	Realizacja działań profilaktycznych w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych	Placówki oświatowe, MGOPS, GKRPA	MGOPS
3.	Realizacja kampanii i akcji organizowanych na szczeblu krajowym i gminnym	Placówki oświatowe, MGOPS, GKRPA, UM, Rady Sołeckie	MGOPS
4.	Dofinansowanie instytucji i organizacji prowadzących działalność na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	MGOK, MGBP, Rady Sołeckie, MGOPS, UM	MGOPS
5.	Działania profilaktyczne i edukacyjne dla dzieci i młodzieży w Gminie Bobolice	MGOK, UM	UM
6.	Rekomendowane programy profilaktyczne	MGOK, MGBP, MGOPS, GKRPA, Placówki oświatowe	MGOPS
7.	Zakup materiałów edukacyjno-informacyjnych	GKRPA, MGOPS	MGOPS
4. Wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień			

1.	Udostępnienie lokalu w celu realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień	UM	w ramach środków własnych UM
2.	Szkolenia, kursy, warsztaty, konferencje, itp. w tym koszty udziału i dojazdu	wszyscy wymienieni partnerzy	MGOPS
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego			
1.	Kontrole punktów sprzedaży i lokali gastronomicznych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i prawa lokalnego	GKRPA	MGOPS
6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej			
1.	Współpraca z CIS Mielno	MGOPS	w ramach środków własnych
7. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego			
1.	Dokonywanie przez pracowników socjalnych diagnozy sytuacji w rodzinach dotkniętych problemem uzależnień i udzielanie wsparcia tym rodzinom wynikającego z ustawy o pomocy społecznej.	MGOPS	w ramach środków własnych
8. Finansowanie wydatków związanych z działalnością Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych			
1.	Wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z pochodnymi	MGOPS	MGOPS
2.	Wynagrodzenie Pełnomocnika Burmistrza Bobolic ds. Uzależnień wraz z pochodnymi	UM	UM
3.	Inne wydatki (np. opłaty pocztowe, prowizje bankowe, materiały biurowe itp.)	MGOPS	MGOPS

Zakres zadań może być zweryfikowany ze względu na wysokość środków finansowych przeznaczonych na ich realizację.

IV. Sposób pozyskiwania realizatorów programu

1. Zlecanie osobom profesjonalnie przygotowanym, instytucjom oraz organizacjom pozarządowym wykonywania określonych w programie zadań na podstawie umów cywilno-prawnych, z zastosowaniem procedury zlecenia zadań organizacjom pozarządowym w myśl ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
2. Wyłonienie realizatora w trybie ustawy o zamówieniach publicznych bądź ustawy

- o pomocy społecznej.
- 3. Przyznanie dotacji na realizację zadania zgodnie z uchwałą rady miejskiej.
- 4. Pozyskiwanie wolontariuszy do realizacji zadań poprzez dofinansowanie ich udziału w szkoleniach, warsztatach, konferencjach.

V. Postanowienia końcowe

1. Spodziewane efekty realizacji programu

Prowadzenie różnorodnych działań ma na celu:

- pogłębienie wiedzy o zdrowotnych i społecznych skutkach uzależnień, zjawiska przemocy domowej, sposobach radzenia sobie z tymi problemami oraz zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w ich przeciwdziałanie,
- wzrost liczby osób zaangażowanych w propagowanie zachowań abstynenckich,
- wzrost inicjatyw społeczności lokalnej podejmowanych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży jak również na rzecz pomocy osobom uzależnionym,
- wzrost świadomości mieszkańców gminy o możliwościach uzyskania szeroko rozumianego wsparcia przez osoby dotknięte problemem uzależnień i problemem przemocy domowej,
- zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym,
- rozwój współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami działającymi w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej.

2. Źródła finansowania programu

Środki finansowe pozyskiwane na realizację zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych są dochodem własnym samorządu i pochodzą z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych, opłat wnoszonych za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości minimalnej nie przekraczającej 300 ml oraz są to dodatkowo środki własne gminy.

Źródła finansowania zadań określone w uchwale budżetowej: Dział 851, Rozdział 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi, Rozdział 85153 zwalczanie narkomanii. Środki finansowe na realizację zadań w danym roku zawarte są w budżecie Gminy Bobolice. Ich wysokość corocznie ustala Rada Miejska w Bobolicach na podstawie projektu budżetu przedłożonego przez Burmistrza. Zmiany w preliminarzu wydatków stanowiących załącznik do Programu nie będą wymagały zmiany Uchwały Rady Miejskiej w Bobolicach przyjmującej niniejszy Program.

3. Sposób kontroli realizacji programu:

- sprawozdania z realizacji zadań w danym roku sporządzone przez instytucje działające na rzecz profilaktyki uzależnień na terenie gminy, w terminie do 31 stycznia roku następnego po roku sprawozdawczym, przedłożone realizatorowi Programu,
- raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Bobolice i efektów jego realizacji za dany rok, przedłożony radzie gminy przez Burmistrza Bobolic w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego po roku, którego dotyczy raport,
- informacja Burmistrza Bobolic z realizacji działań podejmowanych w danym roku, wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Bobolice na podstawie opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom ankiety, przesłana do Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja,

- stały monitoring programu prowadzony jest przez osobę odpowiedzialną za realizację programu.

4. Monitorowanie przebiegu programu, ocena wyników

- Burmistrz Bobolic sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją programu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie,
- Rada Miejska w Bobolicach po zasięgnięciu opinii jednostek realizujących program może w uzasadnionych przypadkach określić bieżące kierunki działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom,
- Głównym zadaniem jest zbieranie informacji, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.

5. Ustalenie zasad funkcjonowania kontroli lokalnego rynku alkoholowego

- realizacja uchwały w sprawie zasad usytuowania na terenie Gminy Bobolice miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz uchwały w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dla Gminy Bobolice,
- wydawanie opinii na temat zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami rady miejskiej w sprawie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz uchwały w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

6. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- 1) Każdy z członków komisji ma obowiązek uczestnictwa w plenarnym posiedzeniu komisji oraz w pracach zespołu problemowego GKRPA.
- 2) Przewodniczącemu przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach komisji w wysokości 400,00 zł miesięcznie brutto.
- 3) Sekretarzowi przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach komisji w wysokości 350,00 zł miesięcznie brutto.
- 4) Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach komisji w wysokości 300,00 zł miesięcznie brutto.
- 5) Każda nieusprawiedliwiona nieobecność na posiedzeniu plenarnym bądź posiedzeniu zespołu problemowego powoduje obniżenie wynagrodzenia o 20 % jego wysokości.
- 6) Decyzję o usprawiedliwieniu podejmuje przewodniczący komisji.
- 7) Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie protokołu oraz listy obecności zatwierdzonej przez przewodniczącego Komisji.
- 8) Wynagrodzenie jest wypłacane jeden raz w miesiącu t.j. do 10-go każdego następnego miesiąca za miesiąc ubiegły.